

Vid bedömning av externt utförda psykosociala utredningar

Bakgrund

Vilka aspekter som ska beaktas i de psykosociala utredningarna finns beskrivna i "Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om användning av vävnader och celler i hälso- och sjukvården och vid klinisk forskning" (SOSFS 2009:32), samt i "Ändring i föreskrifterna och allmänna råden om användning av vävnader och celler i hälso- och sjukvården och vid klinisk forskning" (HSLF-FS 2016:21). Bland annat står följande:

Vid den särskilda prövningen bör läkarens bedömning utgå från parets eller den ensamstående kvinnans möjlighet och förmåga att fungera som föräldrar eller förälder under barnets hela uppväxt. Vid bedömningen bör hänsyn tas till parets eller den ensamstående kvinnans

- *ålder,*
- *hälsotillstånd och eventuella funktionsnedsättningar,*
- *levnadsförhållanden, och*
- *inställning till att berätta för barnet om dess biologiska ursprung.*

Hänsyn bör även tas till parets inbördes relation eller den ensamståendes sociala nätverk.

I prövningen av parets eller den ensamstående kvinnans psykologiska och sociala förhållanden bör en yrkesutövare med beteendevetenskaplig kompetens delta. I den utredningen bör samtal hållas med den ensamstående kvinnan, med paret gemensamt och med varje make, sambo eller registrerad partner för sig.

Ytterligare specificeringar finns angivna i den av Socialstyrelsen utgivna skriften "Assisterad befruktning med donerade könsceller - Nationellt kunskapsstöd".

Lathund vid granskning av psykosociala utredningar

Följande punkter ska beaktas vid granskning:

Vem har gjort utredningen?

Det ska framgå att det är någon med beteendevetenskaplig kompetens genomfört den psykosociala utredningen, företrädesvis kurator, auktoriserad socionom eller legitimerad psykolog.

Hälsotillstånd och eventuella funktionsnedsättningar

Det ska framgå att hänsyn tagits till den sökandes hälsotillstånd avseende fysisk och psykisk sjukdom, funktionsnedsättning samt riskbruk/missbruk. I de fall något av detta har förekommit och/eller förekommer, ska fullgoda kompenserade skyddsfaktorer anges, t.ex. att paret/patienten sökt, fått och tagit emot verksam vård/hjälp för sina behov/problem, har adekvat assistans, är symptom- och/eller drogfri sedan länge etc.

Levnadsförhållanden

Det ska framgå att hänsyn har tagits till följande aspekter:

Det ska inte förekomma bristande försörjningsförmåga eller allvarliga brister i bostadssituationen.

I de fall behandlingen gäller ett par bör deras inbördes relation beaktas samt att barnönskan är gemensam. Även deras sociala nätverk bör beaktas.

I de fall behandlingen gäller ensamstående ska inga oklarheter om ev. relationsstatus föreligga – personen ska med andra ord vara ensamstående och ha varit det i minst ett år. Vidare ska den ensamståendes sociala nätverk beaktas, både avseende stöd/avlastning under graviditet och föräldraskap samt i det fall något skulle hända den ensamstående föräldern (svårare sjukdom, olycka, dödsfall etc.).

I vissa fall kan ytterligare problem framkomma, t.ex.

- Tidigare barn utsatta för omsorgsbrist eller omhändertagna
- Allvarlig kriminalitet
- Tecken på våld, kontroll eller andra svåra problem i nära relationer

I de fall något av detta har förelegat och/eller föreligger, ska fullgoda kompenserade skyddsfaktorer anges, t.ex. att ev. straff är avtjänat, att paret/patienten sökt, fått och tagit emot verksam vård/hjälp för sina behov/problem och att dessa sedan en längre tid inte längre förekommer etc. Vidare ska det befintliga stöd paret/den ensamstående har helst vara tillräckligt vid ett kommande föräldraskap. Behövs ytterligare stöd från vårdgivare eller annan samhällsinstans ska detta tydligt beaktas och fullgoda skäl till ytterligare stöd ska ha övervägts och ska anges i utredningen.

Inställning till att berätta för barnet om dess genetiska ursprung

Barnet har rätt till information om sitt genetiska ursprung, och det ska framgå att paret/patienten är väl införstådda med detta och ställer sig positiva därtill.

Vidare ska det finnas en bedömning av sökandes insikt och inställning. Där ska det framgå att paret/den ensamstående har en god beredskap inför, och god förståelse av, vad det innebär att bli förälder med hjälp av donerade könsceller.

Sammanvägd bedömning

Den psykosociala utredningen ska innehålla en sammanvägd bedömning där det ska framgå om den som undertecknat tillstyrker att paret/den ensamstående kan genomgå behandling med donerade könsceller.